

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

*N-am venit
să țin un discurs*

Traducere din limba spaniolă și note de
TUDORA ȘANDRU MEHEDIŢI

editura rao

În prezența Academiei de Limbă (Spaniolă)
și a regilor Spaniei

La Centrul de Convenții din Cartagena, la deschiderea celui de-al IV-lea Congres Internațional al Limbii (Spaniole), în onoarea lui Gabriel García Márquez. Autorul împlinise optzeci de ani la 6 martie, și acum se aniversau, printr-o ediție comemorativă, patruzeci de ani de la publicarea romanului *Un veac de singurătate* și douăzeci și cinci de la decernarea Premiului Nobel.

CUPRINS

Academia datoriei	7
Cum am început să scriu	9
Pentru voi	14
Altă patrie diferită	16
Singurătatea Americii Latine	18
Închinare pentru poezie	25
Cuvinte pentru un nou mileniu	27
Cataclismul lui Damocles	33
O idee indestructibilă	38
Prefață pentru un nou mileniu	43
Nu sunt aici	46
În onoarea lui Belisario Betancour cu prilejul împlinirii vârstei de 70 de ani	48
Prietenul meu Mutis	52
Argentinianul care s-a făcut îndrăgit de toată lumea	61
America Latină există	66
O natură diferită într-o lume distinctă de a noastră	73

Jurnalismul: cea mai frumoasă profesie din lume	78
Sticla în mare pentru zeul cuvintelor	90
Iluzii pentru secolul XXI	94
Patria iubită, deși îndepărtată	96
Un suflet deschis mesajelor în spaniolă	101
Nota editorului	106
Date despre discursuri	109

*La Editura RAO
a apărut*

Albert Camus și René Char
CORRESPONDENȚĂ
1946-1959

Este posibilă fraternitatea între creatori? Întâlnirea dintre doi artiști, iar uneori prietenia, nu poate exista în afara operei care se desăvârșește în ei. Această corespondență depune mărturie pentru o prietenie care hrănește meditația asupra acelor circumstanțe ce contează cu adevărat într-o viață, transfigurând-o uneori ca pe o șansă fulgurantă. „Peisajul, la fel ca prietenia, este râul nostru subteran. Peisaj fără ținut“, scrie René Char. Putem totuși repera niște puncte de trecere ale acestui râu. La eliptica formulă a lui Montaigne apropo de prietenia sa față de La Boétie, „că era el și că eram eu“, putem adăuga, în privința lui René Char și a lui Albert Camus: „... în acea clipă a vieții și operei lor“. Într-adevăr, ne imaginăm cu greu un dialog Char-Camus înainte de război.

Academia datoriei

Zipaquirá, Columbia, 17 noiembrie 1944

De obicei, în toate activitățile sociale ca aceasta cineva este desemnat să țină un discurs. Acest cineva caută întotdeauna tema cea mai potrivită și o expune în fața celor prezenți. Eu n-am venit să țin un discurs. Am ales pentru astăzi nobila temă a prieteniei. Ce v-aș putea spune însă despre prietenie? Aș fi putut umple câteva pagini cu anecdote și vorbe înțelepte care, la urma urmelor, nu m-ar fi ajutat să-mi ating țelul urmărit. Analizați-vă fiecare propriile sentimente, cercetați unul câte unul motivele pentru care simțiți o preferință nedezmințită pentru ființa căreia i-ați mărturisit toate intimitățile voastre și atunci veți putea desluși rațiunea acestei festivități.

Tot șirul acesta de evenimente cotidiene care ne-a unit prin legături indestructibile cu acest grup de tineri care astăzi își croiesc drum în viață înseamnă prietenia. Și despre asta v-aș fi vorbit eu astăzi. Dar, repet, n-am venit să țin un discurs; vreau numai să vă numesc judecători de conștiință în acest proces, pentru a vă invita apoi să împărtășiți cu colegii din acest lăcaș de învățământ dureroasa clipă a despărțirii.

Iată-i aici, gata de plecare, pe Henry Sánchez, simpaticul d'Arragnan al sportului, cu cei trei muschetari ai săi, Jorge Fajardo, Augusto Londoño și Hernando Rodríguez. Iată-i pe

Rafael Cuenca și Nicolás Reyes, fiecare parcă umbra celuilalt. Iată-i pe Ricardo González, marele cavalier al eprubetelor, și pe Alfredo García Romero, declarat om periculos în sfera tuturor discuțiilor: împreună, exemplare întruchipări ale adevăratei prietenii. Sunt aici Julio Villafañe și Rodrigo Restrepo, membri ai parlamentului nostru și ai jurnalismului nostru. Și Miguel Ángel Lozano și Guillermo Rubio, apostoli ai exactității. Și Humberto Jaimes, Manuel Arenas, Samuel Huertas și Ernesto Martínez, consuli ai consacrării și bunăvoinței. Iată-l pe Álvaro Nivia, cu hazul și inteligența lui. Iată-i pe Jaime Fonseca și Héctor Cuéllar și Alfredo Aguirre, trei ființe diferite și un singur ideal adevărat: triumful. Aici sunt Carlos Aguirre și Carlos Alvarado, uniți prin același nume și prin aceeași dorință de a fi mândria țării. Și Álvaro Baquero, Ramiro Cárdenas și Jaime Montoya, prieteni nedespărțiți ai cărților. Și, în sfârșit, Julio César Morales și Guillermo Sánchez, ca două coloane vii ce țin pe umerii lor responsabilitatea cuvintelor mele, când spun că grupul acesta de tineri este hărăzit să dăinuie în cele mai bune fotografii din Columbia. Cu toții o pornesc în căutarea luminii, mânați de același ideal.

Acum, după ce ați ascultat calitățile fiecăruia, voi lansa verdictul pe care voi, ca judecători de conștiință, trebuie să-l cumpăniți: în numele Liceului Național și al societății, declar acest grup de tineri, cu cuvintele lui Cicero, membri ai academiei datoriei și cetățeni ai inteligenței.

Onorat auditoriu, procesul a luat sfârșit.

Cum am început să scriu

Caracas, Venezuela, 3 mai 1970

Înainte de orice, scuzați-mă că vorbesc așezat, dar adevărul e că, dacă mă ridic, risc să cad din picioare de frică. Cu adevărat. Am crezut întotdeauna că-mi voi trăi cele mai teribile cinci minute din viață într-un avion, în prezența a douăzeci sau treizeci de persoane, și nu în prezența a două sute de prieteni ca acum. Din fericire, ceea ce mi se întâmplă în acest moment îmi îngăduie să mă apuc să vorbesc despre literatura mea, fiindcă tocmai mi-a trecut prin cap că am început să scriu tot așa cum m-am urcat pe această estradă: forțat. Vă mărturisesc că am făcut tot ce mi-a stat în putință ca să nu particip la această reuniune; am încercat să mă îmbolnăvesc, să mă procopsesc cu o pneumonie, m-am dus la frizer cu speranța să-mi taie gâtul și, în cele din urmă, mi s-a năzărit să vin fără haină și fără cravată, ca să nu mi se dea voie să intru la o adunare atât de selectă ca aceasta, dar am uitat că mă aflu în Venezuela, unde poți merge pretutindeni în cămașă. Rezultatul: iată-mă aici, neștiind de unde să încep. Însă vă pot povesti, de pildă, cum am început să scriu.

Nu-mi trecuse niciodată prin cap că aș putea ajunge scriitor, însă, pe vremea studenției mele, Eduardo Zalamea Borda, directorul suplimentului literar al ziarului *El Espectador* din Bogotá, a publicat o notă în care spunea că noile generații de

scriitori nu ofereau nimic, că nu se vedea pe nicăieri vreun nou povestitor sau un nou romancier. Și conchidea afirmând că lui i se reproșa că nu publica în ziar decât semnături foarte cunoscute ale scriitorilor consacrați, și deloc ale tinerilor, când adevărul este – a declarat – că nu există tineri care să scrie.

M-a năpădit atunci un sentiment de solidaritate cu colegii mei de generație și m-am hotărât să scriu o povestire numai pentru a-i închide gura lui Eduardo Zalamea Borda, care îmi era prieten bun sau cel puțin după aceea a ajuns să-mi fie prieten bun. M-am apucat și am scris povestirea, și am trimis-o la *El Espectador*. M-a cuprins din nou frica duminica următoare, când am deschis ziarul și am dat peste povestirea mea pe toată pagina, cu o notă unde Eduardo Zalamea Borda recunoștea că se înșelase, pentru că evident „cu această povestire se naște genul literaturii columbiene“ sau ceva în genul ăsta.

Atunci m-am îmbolnăvit cu adevărat și mi-am zis: „În ce încurcătură m-am băgat! Și ce-o să fac eu acum ca să nu-l pun într-o lumină proastă pe Eduardo Zalamea Borda?“ Să scriu mai departe, acesta era răspunsul. Mă confruntam întotdeauna cu problema temelor: eram obligat să-mi caut povestirea ca s-o pot scrie.

Și asta îmi permite să vă spun un lucru pe care-l constat acum: meseria de scriitor este poate singura care devine tot mai dificilă pe măsură ce se practică. Ușurința cu care m-am apucat să scriu într-o seară povestirea aceea nu se poate compara cu efortul pe care-l presupune pentru mine acum scrierea unei pagini. Metoda mea de lucru este destul de coerentă în raport cu ceea ce vă spun acum. Niciodată nu știu cât voi putea scrie și nici ce anume o să scriu. Sper să-mi vină ceva în minte și, când mi se năzare o idee pe care o socotesc bună, încep s-o întorc pe toate fețele și-o las să se definească. Atunci

când simt că e gata (și uneori trec mulți ani, ca în cazul romanului *Un veac de singurătate*, cu care am petrecut nouăsprezece ani tot gândindu-mă), când simt că e gata, repet, mă apuc s-o aștern pe hârtie și acolo începe partea cea mai grea și care mă agasează cel mai tare. Fiindcă în toată povestea asta partea cea mai încântătoare e s-o născocoști, s-o desăvârșești, revenind iar și iar asupra-i, așa încât, când vine momentul să te apuci s-o scrii, nu te mai prea interesează sau cel puțin pe mine nu mă mai prea interesează: încântătoare e ideea care îi dă viață.

O să vă povestesc, bunăoară, ideea care mă obsedează de mai mulți ani și pe care cred că o simt acum destul de bine conturată. V-o povestesc acum, pentru că precis că, atunci când o voi scrie, nu știu când, dumneavoastră o veți găsi cu desăvârșire diferită și veți putea vedea cum a evoluat. Imaginați-vă un sat foarte mic unde trăiește o femeie care are doi copii: un băiat de șaptesprezece ani și o fată care n-a împlinit paisprezece. Le dă copiilor gustarea de dimineață și pe față i se citește o adâncă îngrijorare. Copiii o întrebă ce-a pățit, și ea le răspunde: „Nu știu, dar m-am trezit cu gândul că în satul ăsta o să se petreacă ceva foarte grav“.

Ei o iau peste picior, spun că sunt presimțiri de babă, se mai întâmplă. Băiatul pleacă să joace biliard și, în clipa în care încearcă un carambol extrem de simplu, adversarul îi zice: „Mă prind pe un peso că dai greș“. Râd cu toții, el râde, încearcă și nu nimereste. Îi plătește un peso, și celălalt îl întrebă: „Dar ce-ai pățit, era doar o lovitură atât de ușoară?“ Îi răspunde: „E drept, însă sunt încă impresionat de cuvintele pe care mi le-a spus mama azi-dimineață cum că în satul ăsta o să se petreacă ceva grav“. Râd cu toții de el, iar cel care a câștigat un peso se întoarce acasă, unde maică-sa era cu o verișoară sau o nepoată, mă rog, ce rudă o fi fost. Fericit, tânărul spune: „Am

câștigat peso-ul ăsta de la Dámaso cum nu se poate mai ușor, fiindcă-i un prost“ și de ce-i un prost?“ Răspunde: „Măi să fie, fiindcă n-a fost în stare să nimerească un carambol foarte simplu, cu gândul la îngrijorarea maică-sii care s-a trezit azi cu presimțirea că în satul ăsta o să se petreacă ceva grav“.

Atunci, mama îi spune: „Nu lua în răs presimțirile bătrânilor, că uneori se adevăresc“. Ruda lor aude și pleacă să cumpere carne. Îi zice măcelarului: „Dă-mi o livră de carne“ și, în vreme ce el se apucă să taie, ea mai spune: „Nu, pune-mi două, că se zice că la noi o să se petreacă ceva grav, și-i mai bine să fim pregătiți“. Măcelarul îi dă carnea și, când vine altă femeie să cumpere o livră de carne, o sfătuiește: „Luați două, fiindcă tot vin oameni spunând că o să se petreacă în sat ceva grav și se pregătesc cumpărând de toate“.

Atunci, femeia îi spune: „Am copii mulți; mai bine dă-mi patru livre“. Ia cele patru livre și, ca să nu mai lungesc povestea, o să vă spun că într-o jumătate de oră măcelarul își termină stocul de carne, mai taie o vacă, vinde toată carnea, și zvonul se răspândește. Vine clipa în care toți sătenii așteaptă să se întâmple ceva. Își lasă treburile baltă și, pe neașteptate, la ora două, se face cald ca de obicei. Cineva spune: „Vă dați seama ce cald s-a făcut?“ „Păi, în satul ăsta a fost mereu cald.“ Atât de cald că în sat toți lăutarii aveau instrumentele date cu catran și cântau întotdeauna la umbră pentru că, de stăteau la soare, se desfăceau în bucăți. „Totuși – spune un bărbat – niciodată n-a fost atât de cald la ora asta. Nu atât de cald ca acum.“ Dintr-odată, în satul pustiu, în piața pustie, coboară din văzduh o păsărică, și vestea se răspândește: „E o păsărică în piață“. Și toată lumea vine înspăimântată să vadă păsărica.

„Dar, oameni buni, mereu au fost păsărele care se lasă din văzduh.“ „Da, dar nicidecum la ora asta.“ Vine un moment în care încordarea e atât de mare pentru săteni încât toți își

doresc cu disperare să plece din sat, dar n-au curajul s-o facă. „Eu sunt un bărbat adevărat – strigă unul –, eu plec.“ Își ia calabalâcul, copiii, animalele, urcă totul într-o căruță și o apucă pe ulița cea mare, unde bieții săteni stăteau și se uitau la el. Până când spun și ei: „Dacă ăsta se încumetă să plece, plecăm și noi“ și încep să părăsească de-a binelea satul. Își iau lucrurile, animalele, tot. Iar unul dintre ultimii care părăsesc satul zice: „Să nu se abată nenorocirea peste ce-a mai rămas din casa noastră“ și atunci dă foc casei și alții le dau și ei foc caselor lor. O rup la fugă, cuprinși de o panică îngrozitoare, ca într-un exod la război, și în mijlocul lor era femeia care avusese presimțirea, strigând: „Am spus eu că o să se petreacă ceva foarte grav, și mi-au zis că sunt nebună“.

Pentru voi

Caracas, Venezuela, 2 august 1972

Acum că suntem singuri, între prieteni, aș vrea să vă solicit complicitatea spre a mă ajuta să suport amintirea acestei seri, prima din viața mea în care m-am înființat în carne și oase și în deplinătatea facultăților mentale să fac în același timp două dintre lucrurile pe care îmi promisesem să nu le fac în veci: să primesc un premiu și să țin un discurs.

Am crezut mereu, spre deosebire de alte opinii foarte respectabile, că noi, scriitorii, n-am venit pe lume spre a fi încununăți cu lauri, și mulți dintre voi știți că orice omagiu public e un început de îmbălsămare. În sfârșit, am crezut întotdeauna că noi, scriitorii, nu suntem prin propriile noastre merite, ci prin blestemul de a nu putea fi altceva, și că munca noastră solitară nu trebuie să ne aducă o răsplată mai mare și mai multe privilegii decât cele meritate de cizmar pentru pantofii pe care-i face. Totuși, să nu credeți că vreau să-mi cer scuze că am venit și nici că încerc să minimalizez valoarea distincției care mi se acordă astăzi, cu numele fast al unei mari și de neuitat personalități a literelor din America. Dimpotrivă, am venit să mă bucur la această festivitate publică, fiindcă am aflat un motiv ce-mi știrbește

principiile și-mi pune frâu scrupulelor: sunt aici, prieteni, pur și simplu din pricina vechii și îndărătnicei mele afecțiuni pentru pământul acesta unde odată am fost tânăr, neștiutor și fericit, ca un act de dragoste și solidaritate cu prietenii mei din Venezuela, prieteni generoși, plini de bărbăție și mucați până la moarte. Pentru ei am venit, adică pentru voi.

Altă patrie diferită

Ciudad de México, 22 octombrie 1982

Primesc ordinul Vulturul Aztec pătruns de două sentimente care nu merg de obicei împreună: orgoliu și grațitudine. Se întărește astfel legătura afectuoasă pe care soția mea și cu mine am stabilit-o cu această țară pe care de mai bine de douăzeci de ani am ales-o ca să trăim. Aici mi-au crescut copiii, aici mi-am scris cărțile, aici mi-am plantat copacii.

În anii '60, când nu mai eram ferice, dar eram tot neștiutor, prieteni mexicani mi-au oferit ajutor și m-au încurajat să continui să scriu, în circumstanțe pe care astăzi le evoc a un capitol uitat din *Un veac de singurătate*. În deceniul trecut, când succesul și publicitatea excesivă încercau să-mi tulbure viața particulară, discreția și tactul legendar ale mexicanilor mi-au îngăduit să-mi găsesc liniștea lăuntrică și timpul inviolabil pentru a-mi vedea mai departe fără răgaz de anevoioasa-mi meserie de cioplitor. Nu este, așadar, o a doua patrie, ci altă patrie diferită care mi-a fost dată necondiționat și fără a-i răpi patriei mele de origine dragostea și fidelitatea pe care i le port și nostalgia cu care mi le cere fără răgaz.

Însă onoarea ce i se acordă persoanei mele mă emoționează nu doar fiindcă este vorba despre țara unde trăiesc și am trăit. Simt, domnule președinte, că această distincție a guvernului dumneavoastră îi onorează deopotrivă pe toți exilații care

și-au găsit refugiul în Mexic. Știu că nu am nici o reprezentativitate, și că acest caz al meu poate fi calificat oricum numai tipic nu. Mai știu și că împrejurările actuale ale șederii mele în Mexic nu sunt aceleași ca ale imensei majorități a celor persecutați care, în acești ultimi zece ani, au găsit în Mexic un adăpost providențial. Din păcate, pe continentul nostru mai există, departe, tiranii și, în vecini, masacre care obligă la un surghiun mult mai puțin voluntar și plăcut decât al meu. Vorbesc în nume propriu, dar știu că mulți se vor recunoaște în cuvintele mele.

Mulțumesc, domnule președinte, pentru aceste porți deschise. Să nu se închidă niciodată, vă rog, în nici o împrejurare.